

Hồi quy Đa biến (Multivariate Regression)

Lê Việt Phú
Trường Chính sách Công và Quản lý Fulbright

Ngày 11 tháng 12 năm 2017

Hồi quy đơn biến - SLR

Mô hình hồi quy đơn biến với hai biến số x và y :

$$y = \beta_0 + \beta_1 x + u$$

- ▶ y gọi là biến phụ thuộc/biến được giải thích
- ▶ x là biến độc lập/biến giải thích
- ▶ u là sai số, bao gồm tất cả những yếu tố khác ảnh hưởng đến y nhưng không nằm trong x .
- ▶ β_0 và β_1 là các tham số trong mô hình.

Hồi quy đa biến - MLR

Ví dụ mô hình hồi quy với hai biến giải thích:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x^1 + \beta_2 x^2 + u$$

- ▶ y gọi là biến phụ thuộc/biến được giải thích
- ▶ x^1, x^2 là biến độc lập/biến giải thích
- ▶ u là sai số, bao gồm tất cả những yếu tố khác ảnh hưởng đến y nhưng không nằm trong x^1, x^2 .
- ▶ $\beta_0, \beta_1, \beta_2$ là các tham số trong mô hình.

Phương pháp bình phương tối thiểu thông thường với hồi quy đa biến

- ▶ Tìm $\hat{\beta}_0, \hat{\beta}_1, \hat{\beta}_2$ để tối thiểu hóa tổng bình phương của sai số u_i :

$$U = \min \sum_{i=1}^n u_i^2 = \sum_{i=1}^n (y_i - \beta_0 - \beta_1 x_i^1 - \beta_2 x_i^2)^2$$

với ký hiệu i đại diện cho quan sát thứ i .

- ▶ $\hat{\beta}_1$ và $\hat{\beta}_2$ là tác động riêng phần của các biến giải thích lên biến phụ thuộc.
- ▶ Ý nghĩa của các trị thống kê R^2 , SST, SSE, SSR tương tự như mô hình SLR.

Điều kiện của ước lượng OLS

Tương tự như các điều kiện của mô hình SLR:

- ▶ Hai điều kiện bậc nhất tương ứng với $E(u) = 0$ và $E(xu) = 0$ sẽ đảm bảo ước lượng OLS là không chệch (unbiased) và nhất quán (consistent).
- ▶ Diễn giải: trung bình của sai số u bằng không và sai số u không tương quan với biến giải thích x .

Diễn giải ý nghĩa của hồi quy đa biến

Với hàm hồi quy mẫu:

$$\hat{y} = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 x^1 + \hat{\beta}_2 x^2$$

- ▶ $\hat{\beta}_1$ và $\hat{\beta}_2$ là tác động riêng phần của biến x^1 và x^2 lên biến phụ thuộc, *trong điều kiện các yếu tố khác không đổi*.
- ▶ $\hat{y}$ là giá trị thích hợp (hoặc giá trị dự báo) của biến phụ thuộc với điều kiện x^1 và x^2 cho trước.
- ▶ Phần dư là chênh lệch giữa giá trị thực tế và giá trị dự báo của biến phụ thuộc, $\hat{u} = y - \hat{y}$.

Ví dụ 1: Ước lượng các nhân tố ảnh hưởng đến điểm GPA

Sử dụng bộ dữ liệu GPA1.dta

```
. reg colGPA hsGPA ACT
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	141
Model	3.42365506	2	1.71182753	F(2, 138)	=	14.78
Residual	15.9824444	138	.115814814	Prob > F	=	0.0000
				R-squared	=	0.1764
				Adj R-squared	=	0.1645
Total	19.4060994	140	.138614996	Root MSE	=	.34032

colGPA	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
hsGPA	.4534559	.0958129	4.73	0.000	.2640047	.6429071
ACT	.009426	.0107772	0.87	0.383	-.0118838	.0307358
_cons	1.286328	.3408221	3.77	0.000	.612419	1.960237

```
. reg colGPA ACT
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	141
Model	.829558811	1	.829558811	F(1, 139)	=	6.21
Residual	18.5765406	139	.133644177	Prob > F	=	0.0139
				R-squared	=	0.0427
				Adj R-squared	=	0.0359
Total	19.4060994	140	.138614996	Root MSE	=	.36557

colGPA	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
ACT	.027064	.0108628	2.49	0.014	.0055862	.0485417
_cons	2.402979	.2642027	9.10	0.000	1.880604	2.925355

Ví dụ 2: Ước lượng mô hình tiền lương

Sử dụng bộ dữ liệu WAGE1.dta

```
. reg lwage educ exper tenure
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	526
Model	46.8741776	3	15.6247259	F(3, 522)	=	80.39
Residual	101.455574	522	.194359337	Prob > F	=	0.0000
				R-squared	=	0.3160
				Adj R-squared	=	0.3121
Total	148.329751	525	.28253286	Root MSE	=	.44086

lwage	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
educ	.092029	.0073299	12.56	0.000	.0776292	.1064288
exper	.0041211	.0017233	2.39	0.017	.0007357	.0075065
tenure	.0220672	.0030936	7.13	0.000	.0159897	.0281448
_cons	.2843595	.1041904	2.73	0.007	.0796756	.4890435

Ví dụ 3: Ước lượng mô hình tiền lương với tác động phi tuyến của giáo dục

Sử dụng bộ dữ liệu WAGE1.dta

```
. gen educsq = educ^2
```

```
. reg lwage educ educsq exper tenure
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	526
Model	49.8213265	4	12.4553316	F(4, 521)	=	65.87
Residual	98.5084249	521	.189075672	Prob > F	=	0.0000
				R-squared	=	0.3359
				Adj R-squared	=	0.3308
Total	148.329751	525	.28253286	Root MSE	=	.43483

lwage	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
educ	-.0316271	.0321443	-0.98	0.326	-.0947755	.0315213
educsq	.0052535	.0013306	3.95	0.000	.0026394	.0078676
exper	.0037126	.0017028	2.18	0.030	.0003673	.0070579
tenure	.0216263	.0030534	7.08	0.000	.0156279	.0276247
_cons	.9776996	.2034733	4.81	0.000	.5779708	1.377428

$$\frac{\Delta y}{\Delta educ} \approx \beta_1 + 2\beta_2 educ$$

Những vấn đề cần lưu ý với hồi quy đa biến

- ▶ Chọn biến số đưa vào mô hình theo tiêu chí gì?
- ▶ Hậu quả gì nếu đưa biến không liên quan vào mô hình?
- ▶ Hậu quả gì nếu bỏ sót biến quan trọng trong mô hình?

Các giả định đối với hồi quy đa biến

Tương tự như các điều kiện của hồi quy đơn biến:

1. Tuyến tính theo tham số.
2. Chọn mẫu ngẫu nhiên.
3. **Không có cộng tuyến hoàn hảo.**
4. Trung bình có điều kiện của sai số bằng 0:

$$E(u|x^1, \dots, x^k) = 0$$

$\Rightarrow$ Ước lượng của OLS là không chệch.

$$E(\hat{\beta}) = \beta$$

Chọn biến đưa vào mô hình

- ▶ R^2 luôn luôn tăng khi đưa thêm biến vào mô hình, kể cả những biến không liên quan.
- ▶ Sử dụng R^2 -điều chỉnh, được tính bằng cách:

$$R_{adj}^2 = 1 - \frac{(1 - R^2)(n - 1)}{n - k - 1}$$

với n và k là số quan sát và số biến trong mô hình.

- ▶ R_{adj}^2 có thể tăng hoặc giảm khi đưa biến mới vào mô hình.

Ví dụ 4: Ước lượng mô hình tiền lương với nhiều biến giải thích

Sử dụng bộ dữ liệu WAGE1.dta

```
gen educsq=educ*educ  
reg lwage educ educsq exper  
reg lwage educ educsq exper nonwhite female married  
reg lwage educ educsq exper nonwhite female married numdep
```

- ▶ Kiểm tra R^2 và R^2_{adj} thay đổi như thế nào khi thêm biến.
- ▶ Biến nào không phù hợp với mô hình?

Sử dụng hệ số phóng đại phương sai (Variance Inflation Factor) để lựa chọn biến

- ▶ Hồi quy lần lượt biến x^j lên các biến còn lại. Tính hệ số thích hợp R_j^2 .

$$VIF_j = \frac{1}{1 - R_j^2}$$

- ▶ R_j^2 càng lớn chứng tỏ biến x^j được giải thích bởi các biến khác càng nhiều.
- ▶ Quy tắc chung: Loại biến có $VIF > 10$

```
. qui reg lwage educ educsq exper nonwhite female married numdep
. vif
```

Variable	VIF	1/VIF
educ	22.52	0.044414
educsq	22.06	0.045332
exper	1.32	0.755470
married	1.25	0.797218
numdep	1.14	0.878038
female	1.05	0.949234
nonwhite	1.02	0.979859
Mean VIF	7.20	

- Nếu có một biến cộng tuyến hoàn hảo trong mô hình thì VIF của biến đó là bao nhiêu?

Đưa biến không liên quan vào mô hình

- ▶ Giả sử mô hình chuẩn là $\tilde{Y} = \tilde{\beta}_0 + \tilde{\beta}_1 x^1$, nhưng chúng ta ước lượng mô hình $\hat{Y} = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 x^1 + \hat{\beta}_2 x^2$.
- ▶ Mối quan hệ giữa $\tilde{\beta}_1$ và $\hat{\beta}_1$ là:

$$\tilde{\beta}_1 = \hat{\beta}_1 + \hat{\beta}_2 \sigma_1$$

Với σ_1 là hệ số góc của hàm hồi quy của biến x^2 lên biến x^1 .

- ▶ Nếu biến x^2 không quan trọng, $\hat{\beta}_2 = 0$, do đó $\tilde{\beta}_1$ sẽ không chệch, $\tilde{\beta}_1 = \hat{\beta}_1$.
- ▶ Phương sai của các ước lượng sẽ thay đổi!

Thiếu biến quan trọng trong mô hình

- ▶ Giả sử mô hình chuẩn là $\hat{Y} = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 x^1 + \hat{\beta}_2 x^2$, nhưng chúng ta ước lượng mô hình $\tilde{Y} = \tilde{\beta}_0 + \tilde{\beta}_1 x^1$.
- ▶ Từ công thức:

$$\tilde{\beta}_1 = \hat{\beta}_1 + \hat{\beta}_2 \tilde{\sigma}_1$$

- ▶ Lưu ý rằng kỳ vọng của $\hat{\beta}_1 = \beta_1$ và $\hat{\beta}_2 = \beta_2$ theo các đặc tính không chệch của ước lượng OLS, mức độ chệch của $\tilde{\beta}_1$ được xác định là:

$$Bias(\tilde{\beta}_1) = \tilde{\beta}_1 - \beta_1 = \beta_2 \tilde{\sigma}_1$$

Đánh giá hướng chệch trong mô hình thiếu biến quan trọng

- ▶ Nếu $\beta_2 = 0$, khi biến x_2 không phải là biến quan trọng.
- ▶ Nếu $\tilde{\sigma}_1 = 0$, khi x_1 và x_2 không tương quan, thì $\tilde{\beta}_1$ cũng không chệch.
- ▶ Nếu không phải 2 trường hợp trên, $\tilde{\beta}_1$ chệch, với hướng và mức độ chệch tùy thuộc vào giá trị của β_2 và $\tilde{\sigma}_1$.

	$\text{Corr}(x_1, x_2) > 0$	$\text{Corr}(x_1, x_2) < 0$
$\beta_2 > 0$	Positive bias	Negative bias
$\beta_2 < 0$	Negative bias	Positive bias

Ví dụ 5: Ước lượng phương trình tiền lương

Sử dụng bộ dữ liệu WAGE1.dta

- ▶ Giả sử mô hình chuẩn có hai biến là giáo dục (*educ*) và tố chất cá nhân (*ability*):

$$\log(wage) = \beta_0 + \beta_1 educ + \beta_2 ability + u$$

- ▶ Chúng ta không quan sát được tố chất cá nhân, do đó chúng ta chỉ ước lượng được mô hình:

$$\log(wage) = \beta_0 + \beta_1 educ + u$$

- ▶ Ước lượng của β_1 có bị chệch không? và chệch theo hướng nào?

```
. reg lwage educ
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	526
Model	27.5606288	1	27.5606288	F(1, 524)	=	119.58
Residual	120.769123	524	.230475425	Prob > F	=	0.0000
				R-squared	=	0.1858
				Adj R-squared	=	0.1843
Total	148.329751	525	.28253286	Root MSE	=	.48008

lwage	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
educ	.0827444	.0075667	10.94	0.000	.0678796	.0976091
_cons	.5837727	.0973358	6.00	0.000	.3925563	.7749891

- Tỷ suất thu nhập của một năm đi học ước lượng được là 8.3%.

Mô hình thiếu biến quan trọng trong trường hợp tổng quát

- ▶ Mô hình tổng quát với nhiều biến giải thích:

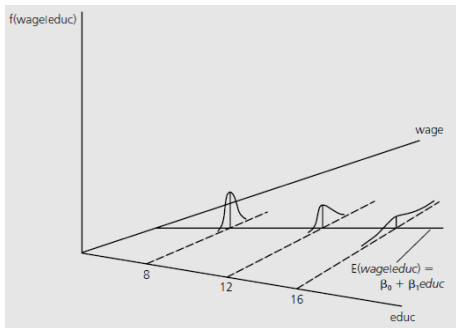
$$Y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \dots + \beta_k x_k + u$$

- ▶ Nếu thiếu biến quan trọng, tất cả các ước lượng $\hat{\beta}$ đều bị chệch.
- ▶ Xác định hướng chệch khó hơn nhiều do tương quan giữa các biến giải thích với biến bị thiếu, và giữa các biến giải thích với nhau.

Giả định phương sai của sai số không đổi (homoskedasticity)

5. Với các giá trị của các biến giải thích cho trước, phương sai của sai số là một hằng số:

$$\text{Var}(u|x_1, \dots, x_k) = \sigma^2$$

Đặc tính của ước lượng OLS

- ▶ Với các giả định 1-5, ước lượng của OLS là ước lượng tuyến tính, không chệch, và hiệu quả nhất (Best Linear Unbiased Estimator - BLUE)
 - ▶ Trong tất cả các ước lượng tuyến tính, OLS có phương sai của ước lượng là nhỏ nhất.
 - ▶ Không chệch.